

A KÖZÖSSÉGI MÉDIA PLATFORMOKON TÖRTÉNŐ SZEMÉLYISÉGI JOGSÉRTÉSEK A BÍRÓI GYAKORLATBAN

INFRINGEMENTS OF PERSONALITY RIGHTS ON SOCIAL MEDIA PLATFORMS IN LIGHT OF JUDICIAL PRACTICE

Filip Balázs János*

Abstract

This scientific article has been prepared with the aim of presenting the side of social media sites that some members of society use to commit violations. These platforms were created by their creators in the name of connecting people worldwide with their loved ones and friends, but many courts are busy dealing with various cases in which these sites are used as a tool.

Keywords: social media, privacy rights, judicial practice, future, violation

Absztrakt

Ez a tudományos cikk azzal a céllal készült, hogy bemutassa a közösségi médiaoldalak azon oldalát, amelyet a társadalom egyes tagjai jogsértések elkövetésére használnak. Ezeket a platformokat az alkotók annak érdekében hozták létre, hogy világszerte összekapcsolják az embereket szeretteikkel és barátaikkal, de számos bíróságot foglalkoztatnak a különböző ügyek, amelyekben ezeket az oldalakat eszközként használják.

Kulcsszavak: közösségi média, személyiségi jogok, bírói gyakorlat, jövő, jogsértés

Bevezető gondolatok

A social media platformok 2023-ban már elengedhetetlen kellei a mindennapoknak és megtalálhatóak minden korosztály okoseszközein és számítógépein. A többség igyekszik a legjobb oldalát mutatni ezeken az oldalakon, azonban gyakran megesik, hogy adott felhasználók „átesnek a ló túloldalára” és jogsértéseket követnek el. Kutatásom során számos bírósági határozatot dolgoztam fel és szerettem volna megmutatni azokat, amelyek a legjobban szemléltetik az adott személyiségi jog megsértését a bírói gyakorlatban. Az egyes személyiségi jogokat a Polgári Törvénykönyv csoportosítása alapján dolgoztam fel.

1.A magánélet védelméről szóló törvény és a Polgári Törvénykönyv kapcsolata

A magánélet védelmében jelentős előrelépés a 2018. évi LIII. magánélet védelméről szóló törvény (a továbbiakban: Törvény) melynek Preambulumában deklarációra kerül, hogy a magánélet, a családi élet, az otthon és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jog az ember vele született méltóságából ered. A magánélethez való jog az emberi lét és önazonosság

* III. éves jogász hallgató, Miskolci Egyetem, Állam és Jogtudományi Kar, email: balazsfilip@gmail.com, Konzulens: Dr. Pusztahelyi Réka, egyetemi docens, ME-ÁJK, Polgári Jogi Tanszék.

kiterjedéséhez elengedhetetlen, mivel az az emberi személyiség érinthetetlen tartományát határolja körül. Témám szempontjából fontos az arra utalás, hogy a magánélet védelme kiterjed egyaránt a fizikai és interneten történő zaklatásra, így biztosítani kell az egyén méltóságát és magánélethez fűződő jogát is a közösségi térben. A törvény általános rendelkezésében a célok és alapelvek rész 2. §-a személy szabad kibontakozásának részeként említi a magánélethez való jogot, melynek lényege, hogy az egyén akarata ellenére mások azt ne sérthessék meg. Korlátozását az Alaptörvénnyel foglalt szabályokkal rendezi, valamint azzal összhangban értelmezi.

A törvény külön rendelkezik a magánélethez való jog egyes kiemelt területeivel, melyek a magánélet-, a családi élet-, az otthon- valamint a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jog mely esetében a törvény külön hangsúlyozza, hogy az egyént fokozott védelem illeti meg mind a hagyományos zaklatás, mind a zaklatás internetes formájával szemben.

A Törvény és a Ptk. elhatárolása esetén fellelhető a magánélet tiszteletben tartásához való jog és a személyiségi jogok közötti párhuzamok. A Törvény szintúgy deklarálja, hogy „a magánélethez való jog megsértését különösen jelenti a személyes adattal, titokkal, képmással, hangfelvétellel való visszaélés, vagy a becsület és jóhírnév megsértése”¹. Jogkövetkezményeit illetően a Polgári Törvénykönyv esetén alkalmazható objektív és szubjektív szankciókat rendel alkalmazni.

A polgári jog területén a 2013. évi V. törvény, a hatályos Polgári törvénykönyv a személyiségi jogok körében deklarálja a magánszféra megsértésének abszolút köreit, amely alapján a jogosulttal szemben mindenki tűrésre kötelezett. Ezek az ember, mint jogalany olyan jogosultságát foglalják össze miszerint személyiségét szabadon érvényesítheti és abban őt senki sem gátolhatja. Ezen rendelkezését úgy deklarálja, hogy “mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon a másokkal való - bármilyen módon, illetve eszközzel történő - kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.”² A jogalkotó ezen kívül hangsúlyt fektet arra is, hogy ezen jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, valamint azon magatartások, amelyekhez az érintett hozzájárul azok nem sértik a személyiségi jogokat. Ezen rendelkezése azért fontos, mert a gyakorlatban különbséget kell tennünk a fénykép elkészítéséhez való és a közzétételhez való hozzájárulás között. Egyedisége abban mutatható ki, hogy a legszélesebb körű védelmet nyújtja, általános védelmet nyújt a személyiségi jogok valamennyi formájának bármilyen módon történő megsértésével szemben, így a nevesített és nem nevesített személyiségi jogok is a polgári jog védelme alatt állnak.

2. A személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése

Ezen személyiségi jogi csoport körében a magánélet megsértése esetében érdemes kiemelni, hogy ezen jogunk védelmének része, hogy az egyén meghatározhatja azt, hogy milyen információk jutnak mások tudomására.³ Kutatásom során a magánélet védelméhez kapcsolódóan nem találtam olyan bírósági határozatot, amely kifejezetten ezen jog megsértésére vonatkozna a közösségi média platformokon, mivel az mindig kiegészült a többi nevesített személyiségi jogunkkal. A személyes szabadságmegsértését pedig azért nem vizsgáltam mivel annak egyik fele a testi (fizikai) szabadság, amely azt jelenti, hogy minden

¹ 2018. évi LIII. törvény 8.§ (2) bekezdés.

² Ptk. 2:42.§ (1) bekezdés.

³ BARZÓ Tímea – PAPP Tekla (szerk.): Civilisztika I., Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 191.

ember maga választhatja meg és döntheti el, hogy hol kíván tartózkodni. Szorosan kapcsolódik az Alaptörvény XXVII. cikkéhez, amely szerint “mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához.” Másik fele az ember szellemi szabadságát jelenti, amely magába foglalja az egyén politikai meggyőződését, hivatásának szabad választását, valamint a gondolatközlés és a bírálat szabadságát. Magánlakás megsértését sem szeretném vizsgálni, mivel ebben az esetben is fizikai dologról beszélhetünk, vagyis minden olyan helyiség zavarásáról, amely tartósan vagy akár ideiglenesen történik.

3. A becsület és jóhírnév megsértése

A magánélet védelméről szóló törvény 3. cikkében említésre kerül a becsület és jóhírnév megsértése, mint különös jogsértés esete. Ezek fogalmát a Polgári Törvénykönyv nevesíti. E szerint a “becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás”.⁴ Ezek szerint a becsület egy tükör, amelyben a polgárok egyénről alkotott véleménye verődik vissza, objektíve alkalmasak arra, hogy az egyén társadalmi elismertsége kedvezőtlenül megváltozzon. Ezen kijelentések/közlések gyakran valóságtartamuktól függetlenül is sértheti az egyén becsületét. Egyes esetekben a szabad véleménynyilvánítás határain belül történik, azonban, ha túllépi ezeket a határokat akkor jogellenessé válik. A második bekezdésben a jóhírnevet deklarálta a jogalkotó, amely szerint a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő valótlan tény állít vagy híresztel, vagy valós tény hamis színben tüntet fel.⁵ Ebben az esetben olyan közlésekről van szó, amelyek megjelenhetnek szóban, írásban, jellel, képpel, rajzzal, de akár a sajtó útján is. Azonban Fézer Tamás véleményével ellentétben nézetem szerint a becsületünk és jóhírnevünk része a magánéletünknek, és nem csak azért, mert a Törvény rendelkezései nevesítik, hanem azért is mert ezen két személyiségi tulajdonságunk csorbulása esetén a magánéletünkben is sérülhetnek egyes dolgok, mint például a munkahelyi vagy akár családi, jószomszédi viszonyunk. Továbbá figyelemre méltó, hogy a becsület megsértését kizárólag természetes személy esetében lehet elkövetni, míg a jóhírnevét akár egy jogi személynek is meg lehet sérteni.⁶

3.1. Becsület megsértése

A következő példában a felperes a perbeli város képviselő-testületének és Pénzügyi Bizottságának a tagja, az alperes pedig ennek a városnak a jegyzője. A felek közötti kezdetleges jó kapcsolat 2012. novemberére megromlott, mivel az alperes nem támogatta felperes által javasolt pénzügyi ellenőrző cég önkormányzat által történő foglalkoztatását.

Az alperes feljelentést tett a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőrkapitányságon azzal az indokkal, hogy a felperes nyomást gyakorol rá a jegyzői tisztségéből való eltávolítása érdekében, továbbá fenyegetve érzi magát. Később a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntette a nyomozóhatóság.

Az alperes 2012. decemberében megosztott egy barátjától érkezett levelet a Facebook oldalán, így ismerősei is megismerhették a levél tartalmát. A levél a felperessel kapcsolatban az

⁴ Ptk. 2:45. § (1) bekezdés.

⁵ Ptk. 2:45. § (2) bekezdés.

⁶ BARZÓ – PAPP: i.m., 197.

alábbiakat tartalmazta: „Kib... köcs... [felperes neve].”, „[felperes neve] egy érzéketlen tapló, emellett sajnos fantáziátlan és mindenkin átgázol.” Az alperes a barátja azon kérdésére, hogy „mellé kalibráltam?” azt a választ adta: „Nem, telibe találtad, pont a közepébe!”.

A felperes a megismételt eljárásban előterjesztett kérelmében annak a megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette az emberi méltósághoz, becsülethez és a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát a Facebookon megosztott levelében tett közlésekkel.

Az alperes védekezése szerint a jogsértés megállapíthatósága szempontjából elengedhetetlen a közlést megelőző körülmények feltárása, továbbá véleménye szerint a felperes által sérelmezett közlések nem tényállítások, hanem véleménynyilvánítás.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes 2012. decemberében közzétett Facebook bejegyzéssel megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő jogát. Ezzel a megállapítással a másodfokú bíróság nem értett egyet. Véleménye szerint *„valamely közlés akkor minősülhet jóhírnévsértőnek, ha az más személyre vonatkozó tényállítást tartalmaz, tényt híresztel, vagy hamis színben tüntet fel, feltéve, hogy az akár határozottan, akár burkoltan állított vagy híresztelt tény valótlan, és objektíve alkalmas az érintett személy hátrányos társadalmi megítélésének a kiváltására (BH2010. 294., BDT2007. 1694.I., BDT2005. 1277.I.).* Ezek alapján jóhírnév sérelmét csak tényközlések valósítják meg, véleménynyilvánítás akkor lehet jóhírnevet sértő, ha burkoltan tényállítást tartalmaz. Az Ítéletábrla a vizsgáltak alapján úgy ítélte meg, hogy a perbeli közlések mind véleménynyilvánításnak tekinthetőek, a felperes nem jelölte meg, hogy a sérelmezett közlések milyen konkrét ténytartalmat hordoznak. Ennek tükrében vizsgálni kell, hogy a sérelmezett közlések átlépik-e a szabad véleménynyilvánítás által megszabott tőrésbatárt, így hozta meg azt a döntést a bíróság, hogy az első közlés oly mértékben durva és alpári, hogy alkalmas a becsülethez fűződő személyi jog sérelmének megállapítására, és amelyet a felperes attól függetlenül sem köteles tőrni, hogy közszereplőnek minősül. *„A bírői gyakorlat szerint azt a kérdést, hogy az érintett személy közszereplőnek minősül-e, nem általában az adott személy pozíciója, hivatali beosztása, közéleti státusza, vagy valamely okból fennálló szélesebb körű ismertsége, hanem a jogi megítélés szempontjából releváns konkrét élethelyzet alapján kell megítélni (BDT2011. 2420.I.).”*

Tény, hogy a felperes közszereplőnek minősül és a perbeli közlések nem ehhez a minőséghez kapcsolódnak, azonban a peres felek személyes konfliktusa közvetve kapcsolódik a felperes közéleti mivoltához, így azok nem valósítanak meg személyiségsértést.

3.2. Jóhírnév megsértése

Következő példában a felperes x városban egy pizzéria tulajdonosa, a példa kedvéért a pizzériát “B” -nek fogom nevezni, mint az eredeti tényállásban. 2015 novemberében az Alperes egy 60-cm átmérőjű pizzát rendelt, amelyet átvett majd ki is fizetett. Az alperes és családja megállapította, hogy a pizzán a szalámi avas. Minőségi reklamációjukat telefonon megtették a pizzéria felé, ahol közölték, hogy a pizza ellenértékét visszatéríteni nem tudják mindaddig amíg nem tájékoztatták a tulajdonost. A tulajdonos utasítása alapján a pizzát visszarendelték, hogy megvizsgálják minőségi kifogás alaposágát. A tulajdonos és az alkalmazottak megállapították, hogy a pizzának nincs minőségbeli hibája, de üzletpolitikai okokból felajánlotta, hogy újraküldik a pizzát és ajándékba küldenek mellé egy 30 cm átmérőjű másikat is. Az alperes az ajánlatot elutasította majd saját Facebook profilján az általa készített fotókkal a következő bejegyzést tette közzé: *“4500,- forintot fizettem, 1 órát vártam rá és avas összetevőkkel lett kiszállítva. A minőségi kifogásra visszaszállították és visszahívtak: szerintük semmi baja.*

Felajánlották: kapunk kárpótlásul egy 30 cm-es. Kell ... innen bármi is... Köszönjük B-pizzéria, [Város neve]! Még most is forog a gyomrom mind ettől a mosléktól, mind ettől a pitiáner hozzáállástól. Fontos hozzátenni, hogy az alperes 1000 ismerőssel rendelkezik és ezt a bejegyzését is 9 személy látta, ezzel kiemelve azt, hogy ha egy felhasználónak minél több ismerőse van annál nagyobb nyilvánosságának van kitéve a jogaiban sértett felhasználó.

A felperes szerint az idézett Facebook bejegyzés sérti a jóhírnevéhez fűződő jogát, mivel nagy nyilvánosság előtt valótlan tényeket állítottak, és miután ő a bejegyzésben beazonosítható. Ezzel szemben az alperes a szabad véleménynyilvánítás jogára hivatkozott mivel szerinte a bejegyzés nem állít valótlan. A bíróság határozatának indoklásában rámutatott, hogy Magyarország alaptörvénye értelmében mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, ami azonban a tényállítások tekintetében nem igaz. Szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magába, így az nem vonatkozik a tényállításokra. Az alperes bejegyzése pedig tényállítás volt, így az alperesnek, mint jogi személynek nem kell túrnie a jogsértést.⁷

4. Magántitok és személyes adatok megsértése

4.1. Magántitok megsértése

A Polgári Törvénykönyv 2:46. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy “a magántitok megsértését jelenti különösen a magántitkok jogosulatlan megszerzése és felhasználása, nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelen személlyel való közlése.” A titok mondhatni tág fogalom, mivel magába foglal minden tény, adatot, információt, amelyek, ha az adott körből kikerülnek akkor sértik az abba a körbe tartozó egyének érdekeit. A titokkal csak a titok ura jogosult rendelkezni, ő dönthet a nyilvánosságra hozataláról és ő jogosult igénybe venni a jogsérelem esetén az eszközöket. A törvénykönyvben nevesített fajtái a levéltitok, hivatásbeli titok és az üzleti titok. Levéltitkok körébe tartoznak a közlést tartalmazó zárt küldemények, hivatásbeli titoknak számítanak az ügyvédi és orvosi titkok és üzleti titoknak számítanak a 2:47§.

A felperes és alperes válófélben levő házastársak, 2018 óta házasság felbontása iránti per van köztük. Az alperes 2019-ben közösségi média oldalán (instagram) a felperest ábrázoló fényképeket tett közzé. A képekhez hozzátartozó szövegben az alperes kitért a felperes munkavégzésének fontosságára, ezáltal családjára elhanyagolására, hosszas betegségére, valamint férje házasságon kívül folytatott viszonyára.

A közzétett fényképek a felperest betegsége idején, kórházi tartózkodása során készült képek voltak. A bejegyzésről a felperes ismerősein keresztül szerzett tudomást. A 300-500 lakossal rendelkező faluban többen rosszállásukat fejezték ki, mivel az alperest megcsalta.

Az alperes több szempontból is megsértette a felperes magánszféráját. Először is a feltöltött fényképekkel megsértette a képmáshoz való jogát. Másodszor megsértette a jóhírnevét azáltal, hogy azt állította, hogy házasságon kívüli viszonyt folytatott, valamint, hogy családjánál előrébb tartotta a munkáját. Végül megsértette a felperes magántitkát, mivel a fényképeken láthatóan beteg és ennek titokban tartásához méltányolható magánérdeke fűződik.⁸

Következtetésképpen lehet azt mondani, hogy az alperes hiába állította, hogy a felperes ismerősei közül maximum 30-an láthatták a bejegyzést, és ők már amúgy is tudhattak róla, még így is sérti a felperes személyiségi jogát mivel érdeke fűződik hozzá, valamint ő a “titok ura” így az engedélye szükséges ezen információk nyilvánosságra hozatalához.

⁷ A Szegedi Ítéletábla Pf.21059/2016/1. számú határozata.

⁸ A Fővárosi Ítéletábla 32.Pf.20.467/2020/5-II. számú határozata.

4.2. Személyes adatok megsértése

Alanya csak természetes személy lehet, így ez csak személyhez fűződő jog lehet. Információs tulajdonnak tekinthető, mivel csakis az adat ura dönthet arról, hogy személyes adatait nyilvánosságra hozza vagy azok használatához hozzájárul-e. Személyes adatok esetében beszélhetünk személyes és különleges adatokról. Személyes adat az érintette kapcsolatba hozható adat, vagyis az az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret -, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Különleges adat alatt érthető különösen a faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselői szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat, az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat. Adatkezelés szempontjából az adatkezelő személye sokkal tágabb kört ír le mivel az lehet természetes személy, jogi személyiséggel bíró és jogi személyiséggel nem bíró személy is lehet. Bizonyos adataink a magánszféránk legbelsőbb részét képezik így azok fokozott védelmet igényelnek.

A következő bírósági ítéletben a felperes által megjelölt személyiségi jogok ütköznek az alperest megillető sajtószabadság és véleménynyilvánítás szabadság jogával. A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes azzal, hogy az általa kiadott internetes sajtótermékben megjelent cikkében hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozta a nevét, korábbi munkahelyének a megnevezését, élettársi kapcsolatának tényét, valamint élettársa családi kapcsolatait, ezen keresztül a felperes tágabb értelemben vett családjával kapcsolatos adatokat, korábbi közös nyaralásuk helyszínét, azokat a közösségi portálokat melyeken a felperes regisztrált és korábban megtalálható volt, ezzel megsértve a magánélethez és személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. Továbbá kérte azt is, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes megsértette jóhírnév védelméhez fűződő jogát azáltal, hogy abban a színben tünteti fel mintha büntetőjogi értelemben is felelős lenne bizonyos eseményeket illetően. Ebben a kérdéskörben a bíróság helyesen megállapította, hogy a cikkben nem került sor a felperes szerepének, tevékenységének, avagy személyének hamis színben való feltüntetésére.

Az elsőfokú bíróság az alperes által közétett adatok vizsgálata során megalapította, hogy a cikken kívül a többi írás kizárólag a felperes nevét, valamint xy lányával fennálló élettársi, vagy szoros családi kapcsolatát és az xy-hoz kötődő munkáját tartalmazza, amely adatok jogsértés nélkül közzétehetőek. Azonban a felperes korábbi munkahelyére, valamint, hogy milyen pozícióban dolgozott és hogy másfél évvel ezelőtt hol nyaralt élettársával már sérti a személyes adatok védelméhez és a magánélet védelméhez fűződő személyiségi jogát, mivel azok nincsenek elhíresült közéleti eseményhez kötve és a felperes sem közszereplő. Továbbá a bíróság az alperes azon állítását sem fogadta el miszerint a nyilvános közösségi portálon közzétett adatokat a sajtószervek jogsértés nélkül felhasználhatják. Arra hivatkozott, hogy a közösségi oldalon közzétett adatok esetében az érintett nyilvánvalóan csak ahhoz járul hozzá, hogy az ismerhesse meg aki az oldalt meg tudja tekinteni. Ebben az esetben az országos médiában történő nyilvánosságra hozatalra külön hozzájárulás szükséges. A Fővárosi Ítélet tábla, mint másodfokú bíróság rávilágított arra tényre, hogy az elsőfokú bíróság az adatok vizsgálata során helyesen járt el azonban azt nem vizsgálta, hogy a cikk megírható lett volna a személyes adatok kitakarásával. Azt tartotta szem előtt, hogy mi az a nyilvánosságra hozható adat, amely a tárgybeli közügy megvitatásához szükséges, vagyis szükséges-e a személyes adatok nyilvánosságra hozatala vagy a tudósítás anonimizált módon is betölteni a szerepét. Így a sajtó eleget téve annak a kötelezettségének mely szerint a sajtószabadság gyakorlása nem járhat

mások személyiségi jogainak sértésével. Ennek tekintetében a felperes nem köteles túrni az alperes által tett jogsértéseket.

5. Névviseléshez való jog

A név arra szolgál, hogy az egy adott személy egy adott közösség többi tagjától megkülönböztethető, államrendészeti szempontból pedig beazonosítható legyen. Ennek a joga azt jelenti, hogy akár irodalmi, művészeti, tudományos vagy közéleti szerepléssel járó tevékenységet felvett névvel is folytathat az egyén.⁹ A névviseléshez való jog megsértése abban valósul meg, ha valaki jogtalanul más nevét használja, vagy jogtalanul máséhoz hasonló nevet használ.

A következő példában bemutatnám a gyakorlatban esetlegesen előforduló megsértését. A felperes és alperes kapcsolata nem ismert a tényállásból. Az alperes négy jogsértő bejegyzést hozott létre a felperesről, az egyik esetében, pontosabban 2011. júliusától egészen 2013. februárjáig a felperes nevéből ígét, valamint főnévi igenevet képzett, melyet különböző szóösszetételekben használt. Az elsőfokú bíróság úgy állapította meg, hogy az alperes sérti a felperes névviseléshez való jogát.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint *egy adott személy a születésekor a saját választása nélkül kapja nevét, annak megválasztására főszabályként nincs ráhatása. Az egyént ez a név teszi a kívül világ számára azonosíthatóvá, egyben mások és saját maga számára, megelőző korokra visszanyúlva jelzi felmenőivel, rokonaival való kapcsolatát. A személy névével külön élcelődve, az adott személyiséghez szexuális, illetőleg erőszakos tartalmat fűzni az érintett személy megítélésének megváltozását eredményezi, különösen az indokolatlan mértékben való nevetségessé tételével, így az alperes magatartása sérti a felperes becsületét és emberi méltóságát, de nem a névviseléshez való jogát, ugyanis a bíróság álláspontja szerint a névviselési jog, mint személyiségi jog nem azt a védelmet foglalja magában, ami a név eltorzításával vagy a névre tett utalásokkal kapcsolatos cselekvésekkel szemben jelent oltalmat, hanem azt a tilalmat testesíti meg, hogy a névtulajdonostól eltérő személy az adott névhez a saját személyiségét jogtalanul, vagy megtévesztő módon társítsa. Ilyen összefüggés és jogszabály értelmezés mellett az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a névviseléshez fűződő személyiségi jog sérelmét.*¹⁰

Ebből a példából látszódik, hogy az alperes azért, hogy nem a saját érdekében, saját maga megjelölése céljára használta a felperes nevét, csupán eltorzította, nem valósította meg a névviseléshez való jogának a megsértését, csak a becsület és emberi méltósághoz való jog megsértését követte el.

Megjegyzésre méltó, hogy Fézer Tamás álláspontja szerint azokban az esetekben, amelyekben valaki másnak adja ki magát és a másik személy egy létező személy, személyiségtolvajlásról beszélhetünk. Ezen tolvajok megtalálása nehéz feladat, így lényegesen kisebb eséllyel jár a felderítés sikerrel. Ez a gondolat elvezethet ahhoz a kérdéshez, hogy milyen módon állapítható meg a felelőssége azoknak az intézményeknek, amelyek az általuk kezelt adtok mások számára való hozzáférhetővé tételével a privátszféra sérelmét közvetett módon előidézhetik-e.¹¹

⁹ Ptk. 2:49. § (1) bekezdés.

¹⁰ A Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.061/2013/6. számú határozata.

¹¹ FÉZER Tamás: A privátszféra polgári jogi védelmének alapkérdései. Debreceni Jogi Műhely, 2014/1-2. <https://doi.org/10.24169/DJM/2014/1-2/5>.

6. A képmáshoz való jog

A Polgári Törvénykönyv 2:48. § (1) bekezdés kimondja, hogy a “képmás és hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.” Ebben az esetben a hozzájárulás akár ráutaló magatartással is megtörténhet. Fontos megjegyezni, hogy az adott hozzájárulás nem mindig jelenti egyben a felhasználás engedélyezését is. A jogsértés többféleképpen is megtörténhet, mint például úgy, ha az ábrázolás módja jogsértő vagy akár a felvételt jogosulatlanul megváltoztatják, itt érteni lehet az eltorzítást vagy a kép és hang egységének szétválasztását. Speciális esetekre a művészeti alkotások körébe esik. Ha megrendelés esetéről van szó akkor a képet nem használhatja fel a kép készítője, azt kizárólag a megrendelő teheti, de ha szerzői alkotásnak minősül akkor csak a mű megalkotásához van szükség az ábrázolt személy hozzájárulásához.

A következő példában az alperes egy weboldalon saját blog oldalt üzemeltet. A blog oldalhoz szorosan kapcsolódik egy Facebook oldal is. A blogoldalon 2019-ben megjelent az alperesről egy cikk melyben a felperes a hozzájárulása nélkül felhasználja a képmását. A Fővárosi Törvényszék 2020. augusztus 27-én kelt 28.P.21.582/2020/5. sz. jogerős ítélete megállapította, hogy az alperes jogellenesen tette közzé a felperes képmását 2019-ben, majd eltiltotta a további jogsértéstől. Ennek értelmében a bejegyzés törlésre került. Azonban 2021-ben a felperes tudomására jutott, hogy az alperes a korábban eltávolított blog bejegyzéshez tartozó kép megtalálható az alperes blog oldalához tartozó Facebook oldalán. A tudomásszerzést követően az alperest felszólították, hogy távolítsa el a bejegyzést. A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a jogsértés tényét, azaz azt, hogy az alperes jogellenesen tette közzé a felperes képmását, a weboldal bloghoz tartozó, mintegy 3400 követővel rendelkező Facebook oldalán. A jogsértés abbahagyására és a jogsértő bejegyzés eltávolítására vonatkozó kereseti kérelmétől a felperes utóbb elállt, mivel annak az alperes eleget tett, viszont kérte a bíróságot, hogy az alperest a további jogsértéstől tiltsa el, valamint kötelezze arra, hogy adjon megfelelő elégtételt, melynek értelmében biztosítson saját költségen a 3400 követővel rendelkező blog oldalához tartozó Facebook oldalán egy nyilatkozatot, akként, hogy 30 napon keresztül a bejegyzés kiemeltként első helyen szerepeljen. A bíróság határozatában megállapítja, *hogy az ábrázolt személy hozzájárulása nélkül a képmását, vagy a hangfelvételét senki nem hozhatja nyilvánosságra – külön törvényes rendelkezések nélkül. Nem csak a felvétel elkészítéséhez, hanem annak felhasználásához is kifejezett és határozott hozzájárulás szükséges, ahhoz, hogy a kép közzététele jogszerű legyen.*¹²

6. Közéleti szereplők speciális helyzete

A közéleti szereplők a magánszférájuk megsértése esetén speciálisabb helyzetben vannak. A 2003. évi III. törvény 1.§ (2). bekezdésének 13. pontja megfogalmazza, hogy közéleti szereplő “az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította.” Továbbá beszélhetünk kiemelt közszereplőkről is, aminek a fogalmát a 2017. évi LIII. törvény vezette be. A törvény 4. §-a szerint kiemelt közszereplő “az a természetes személy, aki fontos közfeladatot lát el, vagy az ügyfél-átvilágítási intézkedések elvégzését megelőzően legalább egy éven belül fontos közfeladatot látott el.”

¹² Fővárosi Törvényszék 19.P.20.366/2021/9. számú határozata

Menyhárd Attila szerint ezen társadalmi szerepvállalás azt eredményezi, hogy a jogsértések elleni védelem alacsonyabb szintű, ugyanis nagyobb mértékben kell túrniuk a magánéletükbe való beavatkozást, mint a társadalom többi tagjának.¹³

A közéleti szereplők, ahogy azt a BH2006.282 számú bírósági döntés is meghatározza “képmása csak közszerepléseivel összefüggésben, a közéleti megnyilvánulásai által meghatározott keretben, annak bemutatására használható fel az érintett hozzájárulása nélkül.”

A következő példában két közszereplőnek számító felhasználó között történő jogsértéseket mutatok be. A felperes és az alperes is ismert személynek számítanak az egyik településen, 2002-től egymást váltva töltötték be a település polgármesteri tisztségét. Az alperes már korábban kétszer is megsértette a felperes jóhírnevét. 2017 november 6. napján az alperes Facebook bejegyzésben reagált a felperes korábbi Facebook bejegyzésére. Ebben a korábbi bejegyzésében a felperes egy róla szóló hírportál által kiadott cikkekre reagált. Az alperes írásában olyan megjegyzéseket tett a Felperes személyére, amellyel arra lehet következtetni, hogy félni kell a felperestől mivel aki megosztja a bejegyzését az megtorlásra számíthat.

2018. április 6. napján az alperes ismételt bejegyzést tett közzé az alábbi szöveggel: “A postaládákat elárasztják a választási újságok, szóróanyagok. A postaládámban talált néhány mém, a helyi kötődésű független jelöltől.” Írásához négy képet csatolt, amelyek az általa említett mémeket ábrázolták. Az első kép címe a “Csatornahős születik”, amelyen egy rajzolt figura látható, aki azon gondolkozik, hogy mit lehetne még hazudni, hogy megválasszák a felperest. Továbbá utal arra, hogy a csatornapénzt visszavonják.

A második képen a felperes látszólag úgy, hogy a kezét két másik személy vállára helyezi és a felperes képe alatt az a felirat található, hogy “Független országgyűlési képviselő jelölt”. A képen továbbá két figura is található “Pinokkió mesehős” és “Háry János, világpolgár”. A képen legfelül továbbá az a szöveg olvasható, hogy “Sok milliárd rajtuk kerestetik” és “Hazugságaik veszélyeztetik 27.000 [helybéli] lakos 10 éves munkáját”, legalul pedig “Mi húzzuk most csőbe a vidék lakosságát” szöveg olvasható.

A harmadik kép a felperest széttárt kezekkel ábrázolja és az a szöveg olvasható, hogy “Jogerősen elítélve erőszakos közöszlész, Bf.II.1948/1970/7.” Továbbá a kép alatt az “Őt is megerőszakoljam kérdés olvasható” és mellette az “Igen/Nem” választási lehetőség.

A negyedik kép a felperest két sorban ábrázolja nyolcszor úgy, hogy mindegyiken felemelt kézzel látható. Mindegyik képhez külön felirat található. A feliratok a felperes párthoz tartozásait írja le. A képen keresztbe a “Kaméleon” felirat szerepelt.

A felperes keresetében annak a megállapítását kérte, hogy az alperes 2017-ben közzétett írásával megsértette a becsületét, továbbá a négy közzétett képből három megsértette a becsületét. Végül annak is megállapítását kérte, hogy a “Kaméleon”. című negyedik képpel megsértette a jóhírnevét mivel azzal azt állította róla, hogy III/III-as ügynök volt.

Az alperes védekezése alapjául előadta, hogy a felperest nem kívánta lejáratni, csupán a saját véleményét tette közzé a felperest, mint közszereplőt érintő nyilvános sajtóközleménnyel és a felperes arra adott válaszával kapcsolatban. (Említésre méltó Véleménye szerint a közlés nem volt sértő, provokatív vagy lealacsonyító. Arra is hivatkozott az oldalán megosztott képeket nem ő készítette, azok röplapok.

A bíróság vizsgálatában megállapította, hogy a 2017 novemberi bejegyzésével az alperes nem sérti a felperes becsületét mivel az önmagában csupán a felperesre sérelmes jelzők használatát jelentette, de nem tekinthető lealacsonyító, túlzó, megszegényítő, indokolatlanul torz értékítéletnek. Továbbá ebben az esetben az alperesi vélemény negatív tartalmát a felperesnek túrni kell, mivel az alperes, mint politikai ellenfélről formált véleményt egy a felperes és egy újságíró közötti, a közéletéhez kapcsolódó vitában.

¹³ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai, In Medias Res 2014/2, 384–406, 398.

A “Sok milliárd rajtuk kerestetik” és a “Csatornahős születik” című képek esetében is a vizsgálat kiindulópontja a felperes közéleti szereplő státusza. Az alperes a kétségtől gúnyos képekkel a felperes politikai tevékenységét általánosságban bírálta, így a felperesnek ezt is túrnie kell, nem említve, hogy a képek megjelenési formája sem volt lealacsonyító.

A “Mi húzzuk most csőbe a vidék lakosságát” és a “A hazugságaik veszélyeztetik 27000 [helybéli] lakos 10 éves munkáját” című képekkel sem sértette meg a felperes jóhírnevét. Az alperes közlései nem tényállítások mivel a közzétett képeken szereplő mondatok nem a valóságban megtörtént és bizonyítható konkrét eseményt írnak le.

A harmadik kép kapcsán a felperes nem köteles túrni mivel a képeken szereplők állítások túllépik a szabad véleménynyilvánítás azon határát, amely a politikai vita kapcsán volt kijelölve.

A bíróság a “Kaméleon” címet viselő negyedik kép kapcsán megállapította, hogy az alperes azt a tényt állította a felperesről, hogy 1972-től 1989-ig a Belügyminisztérium III/III-as csoportfőnökség tagja volt. Ebben az esetben az alperes nem véleményét nyilvánította ki, hanem állítást tett, így megsértette a felperes jóhírnevét, mivel az előző politikai rendszer állambiztonsági szolgálatához súlyosan negatív társadalmi érték kapcsolódik, így azon túl, hogy az állítás valótlan, még sértő is.¹⁴

8. Záró gondolatok

Az alábbi esetekből látszódik, hogy szinte minden személyiségi jogot meglehet sérteni a különböző, egymással a felhasználószám növeléséért versengő közösségi oldalak felhasználásával. Véleményem szerint a jövőben ezeket szívesebben is el fogják követni a felhasználók, akár anélkül, hogy tudnának róla. Leggyakrabban a becsület és jóhírnév, képmáshoz való jog, a magántitokhoz és személyes adatokhoz való jogunkat érhetik sérelmek. A technológia rohamos fejlődésével nem tudhatjuk, hogy milyen új funkciók és platformok léphetnek a mindennapjainkba, illetve adatainkat mennyire tárolják biztonságosan (azonban ez egy másik kérdéskört tár fel), ezért szinte mindenre fel kell készülnünk a továbbiakban.

¹⁴ Budapest Környéki Törvényszék I.P.20.366/2018/70. számú határozata.